

Familiedag 14 sep 2013

Uitstel is geen afstel, waardoor de vorig jaar geplande familiedag die niet door ging wegens onvoldoende deelnemers, nu wel voldoende deelnemers had om door te gaan. Het weerbericht was ons niet goed gezind en de voorspelde regen was van de partij. Niets kon ons echter tegenhouden en de groep was op de afspraak in de Taverne Sint Sebastian te Zwevegem voor de koffie en koffiekoek.

De eerste activiteit van de dag was een bezoek aan de "Transfo site", een industrieel Archeologisch Museum onder begeleiding van Dhr. Willy Snaet (oud-bedrijfsleider van de firma Bekaert).

Waarschijnlijk zijn er weinig inwoners van Zwevegem en omstreken, zoals wij, die de Transfo site als dusdanig op vandaag niet kennen. Wat er op de site zelf staat, wat er gebeurde en hoe dit alles is ontstaan is waarschijnlijk veel minder bekend. Het is daarom interessant en nuttig om daar wat verder op in te gaan. Dhr. Snaet, onze gids, was nauw betrokken bij het tweede leven dat men aan deze site geeft en daardoor de ideale gids voor de rondleiding in dit archeologisch erfgoed.

De geschiedenis van de elektriciteitscentrale is uiteraard nauw verbonden met de evolutie van de economie in de streek. Op het einde van de 19e eeuw was het Kortrijkse een landbouwstreek, zonder belangrijke industriële vestigingen. Rond de eeuwwisseling kwam daar verandering in. Er werden belangrijke transportwegen aangelegd. Denken we maar aan de aanleg van het kanaal Bossuit-Kortrijk in 1861 en de spoorweglijn Kortrijk-Avelgem-Ronse in 1869 waardoor de streek stilaan aantrekkelijk werd voor industriële vestigingen. Er kwamen talrijke fabrieken tot stand in en rond Zwevegem, o.a. een suikerfabriek in 1871, de draadtrekkerij Bekaert in 1880, het textielbedrijf La Flandre in 1884 en twee steenbakkerijen in 1911.

Er ontstonden in die periode een aantal bedrijven die kleine elektriciteitscentrales bouwden die in het begin hoofdzakelijk de stroomvoorziening van de lokale openbare verlichtingsnetten verzekerden. Korte tijd later werden distributiebedrijven opgericht die ook

elektrische stroom leverden aan industriële bedrijven en aan privéwoningen. Een van deze bedrijven was toen de "Société d'électricité de l'Ouest de la Belgique", een bedrijf dat aan de basis lag voor de elektriciteitsverdeling in onze regio en ook voor de oprichting van de centrale te Zwevegem.

100 jaar geleden, op 4 april 1911, gaf de gemeenteraad van Zwevegem, onder het voorzitterschap van toenmalig burgemeester Toye, met eenparigheid van stemmen, zijn goedkeuring aan een contract met de hiervoor vermelde maatschappij voor de levering en verdeling van elektriciteit voor de openbare verlichting van Zwevegem alsook voor de verlichting van haar burelen, scholen, rusthuizen en kerken. In hetzelfde contract verbond de "Société d'électricité de l'Ouest de la Belgique" zich ertoe om haar fabriek voor de productie van elektriciteit op te richten op het grondgebied van de gemeente Zwevegem.

Op 10 april 1911 werd de grond langs het kanaal Bossuit-Kortrijk aangekocht. De eerste spadesteek voor de bouw van de fabriek, de huidige elektriciteitscentrale, gebeurde op 21 mei 1912. En de fabriek werd opgestart en leverde zijn eerste elektriciteit op 5 oktober 1913.

Tijdens de eerste wereldoorlog 1914-18 werd de centrale onder toezicht van de bezetter in bedrijf gehouden. De oorlogsjaren remden tijdelijk de uitbreiding, maar de centrale werd gelukkig maar licht beschadigd door het terugtrekkende Duitse leger in 1918.

Belangrijk voor de uitbreiding van de elektriciteitscentrale was een contract met de firma Bekaert in 1922. Er werden nieuwe turbines toegevoegd in de jaren 1929, 1934 en 1939. De twee schoorstenen met een hoogte van ongeveer 70 meter dateren van

1925 en 1938. In diezelfde periode werden ook de koeltorens gebouwd omdat de zogenaamde "afvalwarmte", dit is de restwarmte die vrijkomt bij de condensatie van de stoom nadat die de turbines aangedreven heeft, niet kon afgevoerd worden naar het kanaal omdat het toenmalig debiet van dit kanaal te beperkt was.

Tijdens de tweede wereldoorlog 1940-45 werd de centrale opnieuw bezet door de Duitsers. Er werkten toen ongeveer 200 mensen. In 1942 werd de centrale geteisterd door een luchtaanval, maar gelukkig vielen er geen slachtoffers en was de schade beperkt.

Het was in die periode, tijdens en direct na de tweede wereldoorlog, dat de centrale haar maximale capaciteit bereikte. In 1946 werd gestart met de productie van 'stoom' voor de textiel fabriek La Flandre, voor de draadtrekkerij van Bekaert, alsook voor de gemeente Zwevegem voor de verwarming van haar burelen, scholen,

kerken en zelfs woningen. Zwevegem was een van de zeldzame steden of gemeenten in België die 'stadsverwarming' kenden. Voor zover ons bekend, bestond dit enkel ook nog in Aalst en in Verviers.

Wegens de beperkte koelcapaciteit van het toenmalig kanaal Bossuit-Kortrijk werd in 1956 uitgekeken naar de locatie voor een nieuwe centrale die te Ruien zou gebouwd worden langs de Schelde. Vanaf dat ogenblik fungeerde de centrale van Zwevegem enkel als een piek- en reservecentrale voor elektriciteit en verschoof de klemtoon naar de productie van stoom voor verwarmingsdoeleinden.

In 2001 werd de productie, van elektriciteit en vooral van stoom stopgezet en in 2002 werd de centrale definitief gesloten.

Voor het middagmaal verplaatsten we ons naar het restaurant Maxims te Zwevegem. Er werd Stoofvlees met Omer bier, frietjes en groenten geserveerd. Een maaltijd die door iedereen werd gesmaakt, de kok verdient alle lof voor zijn bereiding van het stoofvlees die overheerlijk smaakte.

Om 14:00 uur hadden we afspraak in het natuur domein Oveytbos te Moen, een zestal km van het restaurant verwijderd. Het Orveytbos is een nieuw bos, dat op het einde van de jaren 1980 werd aangelegd op een oud kleistort. Naast bos vind je er ook hooilanden, struiken en poelen. Die laatste brengen heel wat leven in de brouwerij: in dit gebied komen maar liefst 23 soorten libellen voor! Zelfs bedreigde soorten als tengere grasjuffer en bruine winterjuffer fladderen hier vrolijk rond. De struiken en halfopen ruimtes zijn dan weer een geliefde plek voor heel wat vogels.

Voorzien van regenkledij en gewapend met regenscherm trokken we de natuur in, maar door de felle en aanhoudende regen hadden velen geen oog voor dit natuurschoon. De re-enacting tijdens de wandeling kon dan wel op onze nieuwsgierigheid rekenen. Als eerste werden we geconfronteerd met de Vikings.

De Vikings trokken zuidwaarts naar Engeland, Vlaanderen, Nederland en Frankrijk (Normandië).

Rond 830 werden de Vikingen voor het eerst gesignaleerd in het huidige Nederland. Ze zouden het toen belangrijke handelscentrums hebben overvallen. In het Limburgse hadden ze een paar jaar een versterkt kamp in gebruik van waaruit ze jaarlijks op strooptocht gingen. Ook in gingen de Deense Vikingen tekeer. Antwerpen werd in 836 platgebrand. Daarna volgden plunderingen in de Rupelstreek, Gent, Kortrijk, Doornik, Leuven en de Maasstreek. Vanuit diverse steunpunten werden strooptochten

georganiseerd via de Rijn en haar zijrivieren. Bij de Franse Kanaalkust stichtten de Deense Vikingen nederzettingen van waaruit ze jaarlijks strooptochten hielden in Frankrijk en omstreken. Ze plunderden zelfs enkele malen Parijs. Ondertussen vestigden zich ook veel Denen en Noren in Noord-Engeland, Ierland en Schotland. Van hieruit veroverden ze geleidelijk aan grote delen van de Britse eilanden en verdreven de Angelsaksische heersers. Geleidelijk vermengden de Angelsaksen en de Vikingen zich onderling.

Na de geschiedkundige uitleg demonstreerden de Vikings hun wapens, uitrusting en gevechtstechnieken, waarbij zelfs de hevige regen kon hun enthousiasme niet dempen tijdens hun vechtdemonstratie. We gunden hen dan ook een warm applaus alvorens de wandeling verder te zetten.

De tweede ontmoeting met militairen uit het verleden betrof leden van het bataljon infanterie 7 linie. De twee soldaten in de kledij van toen en met de toenmalige uitrusting van rugzak tot wapen en munitie schetsten ons de geschiedenis van hun rol tijdens de Franse bezetting in het jaar 1814 en hun rol bij de slag van Waterloo. Het Bataljon Infanterie van Linie nr. 7 was een bataljon infanterie onder leiding van luitenant-kolonel F.C. van den Sande, voortgekomen uit het 2e Regiment "Vlaanderen" van het Belgisch Legioen. Het bataljon was gelegerd in Gent. Veel officieren hadden ervaring opgedaan in het Franse leger in de voorgaande jaren. Het Bataljon Infanterie van Linie nr. 7 speelde een belangrijke rol op de slagvelden van Quatre Bras en Waterloo, waar Napoleon definitief werd verslagen. Als onderdeel van de Brigade Bijlandt werd ze bij Quatre Bras op 16 juni 1815 ingezet om de opmars van de Franse troepen te stoppen. Twee dagen later, op 18 juni 1815, kreeg de brigade de eerste grote Franse infanterie-aanval te verduren van het Franse I Corps (d'Erlon) in de Slag bij Waterloo. De Brigade moest langzaam terugwijken voor de 2 infanteriedivisies, maar nam deel aan de tegenaanval van Britse infanterie en cavalerie. Het bataljon leed zware verliezen, evenals de rest van de Brigade Bijlandt.

Na de slag trok het Bataljon met het Geallieerde leger op richting Parijs; na de bezetting van Parijs keerde het bataljon terug om met 3 bataljons Infanterie Nationale Militie te worden samengevoegd tot de 7e Afdeling Infanterie.

Beide demonstreerden ook de verschillende opstellingen van de gevechtsformaties die in de toenmalige tijd gebruikt werden.

Na terug een stukje wandeling werden we vergast op een regelrechte aanval door de Amerikaanse troepen van 1944 die België bevrijdden van de Duitse bezetting. Ook zij trokken zich niets aan van de aanhoudende regen en het wapen gekletter en ontploffingen gingen maar door. Hun originele Dodge uit WO II stond strategisch opgesteld om de baan te blokkeren waardoor twee aankomende burger voertuigen niet goed wisten wat er aan het gebeuren was. Beiden kwamen in het bos een wandeling doen met hun hond, waarbij de hond van de eerste de knallen van de schoten en ontploffingen niet kon appreciëren en zijn baasje mee trok om zo snel als mogelijk de gevechtszone te verlaten.

Via het jaagpad langs de oude arm van het kanaal keerden we terug naar de voertuigen om ons dan naar de schietstand in Zwevegem te begeven.

Op de schietstand hadden de organisators een schietwedstrijd geregeld met luchtdruk wapens. De seniorschutter van de club gaf eerst uitleg over het gebruik van de wapens, geweer en pistool, waarna we op de schietstand met 15 banen onze schietvaardigheid konden testen. De beste schutter en schutster met beide wapens werden met een kleine attentie, als ook de beste individuele winnaar van pistool en geweer.

Ondertussen was de goed gevulde dag verstreken en werd het langzaam tijd om afscheid te nemen om huiswaarts te keren, de ene al wat verder dan de andere.

Doen we het volgend jaar weer? Maar dan met beter weer

Possenier Gilbert